

Forslag

til

Lov om udbygningen af Odense universitets-center.

FremSAT den 2. december 1969 af *undervisningsministeren*.

§ 1. Undervisningsministeren bemyndiges til indtil 1. april 1978 at anvende 385 mill. kr. til udbygningen af 1. etape af Odense universitets-center.

§ 2. Lovforslag om de bevillingsmæssige rammer for udbygningen af Odense universitets-center efter 1. april 1978 fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1974-75.

Bemærkninger til lovforslaget.

I. Ved lov nr. 200 af 16. juni 1962 (F.T. 1961-62 tillæg A. sp. 1025, 3114-3118, 3416-3441, 4941-4957 og 5062 vedtaget 25. maj 1962; F.T. 1961-62, tillæg C. sp. 617) bemyndigedes undervisningsministeren til at godkende oprettelsen af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense. Med vedtagelsen af den nævnte lov var der ikke taget stilling til, hvor eller under hvilke former andre kommende fakulteter end det lægevidenskabelige fakultet burde placeres, idet det var forudsat, at dette spørgsmål skulle gøres til genstand for behandling i et særligt udvalg.

Med henblik herpå nedsatte undervisningsministeren den 29. juni 1962 et udvalg, (universitetsplanlægningsudvalget), med den opgave at udarbejde en redegørelse med forslag til den fremtidige universitetsudbygning uden for de to bestående universiteter. Samtidig nedsattes et andet udvalg (Odense-udvalget) med den opgave at overveje og fremkomme med indstilling om, under hvilke former og i hvilken takt det nye lægevidenskabelige fakultet i Odense mest hensigtsmæssigt kunne udbygges.

Universitetsplanlægningsudvalget afgav den 23. december 1963 (betænkning I nr. 346) indstilling om, at der, ud over den allerede planlagte aflastning af de lægevidenskabelige fakulteter ved oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense, også etableredes et humanistisk og et matematisk-naturvidenskabeligt fakultet, som efter udvalgets opfattelse utvivlsomt burde placeres i Odense.

I overensstemmelse med universitetsplanlægningsudvalgets indstilling bemyndigedes undervisningsministeren ved lov nr. 190 af 4. juni 1964 (F.T. 1963-64, tillæg A. sp. 1525-1534, 3582-3592, 4345-4391, 5590-5632, 5733-5763, vedtaget 29. maj 1964; F.T. 1963-64, tillæg C. sp. 695) til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på oprettelse af et universitet i Odense, omfattende et lægevidenskabeligt, et humanistisk og senere et matematisk-naturvidenskabeligt fakultet.

Som bilag I til lovforslaget fandtes en kort beretning om Odense-udvalgets foreløbige arbejde, hvoraf bl. a. fremgik, at udvalget havde sat som målsætning, at det lægevidenskabelige fakultet skulle udbygges til en årlig tilgang på 200 studerende.

Ved lov nr. 209 af 31. maj 1968 (F.T. 2. samling 1967-68, tillæg A. sp. 2317-2342 (bilag 3; sp. 2339-2342), F.T. 2. samling 1967-68 sp. 1177, 2279, 3052 og 3195, vedtaget 21. maj 1968; F.T. 2. samling 1967-68, tillæg C. sp. 251) om universiteternes udbygning bemyndigedes undervisningsministeren til i tiden indtil 1. april 1976 at anvende et samlet beløb på 1.250 mill. kr. til udbygningen af universiteterne i København, Århus og Odense. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgik, at man regnede med af den samlede beløbsramme at anvende 257 mill. kr. (index 178) til udbygningen af Odense universitet. Af dette beløb påregnedes 150 mill. kr. investeret inden udgangen af finansåret 1971-72.

2. Efter vedtagelsen af loven om oprettelse af et universitet i Odense undersøgtes mulighederne for en hurtig igangsætning af undervisningen i midlertidige lokaler. Som den eneste virkelig anvendelige løsning pegedes på en øjeblikkelig opførelse af sidste afsnit af Odense Teknikums bygning, som Odense universitet kunne leje indtil videre.

Den 25. maj 1965 (aktstykke nr. 400) bevilgede finansudvalget et rente- og afdragsfrit statslån til delvis dækning af byggeudgifterne. Byggeriet blev opført så betids, at universitetet den 1. september 1966 kunne påbegynde undervisningen af et mindre antal medicinske og humanistiske studerende.

De af lejemålet omfattede lokaler på ca. 5.100 m² huser institutter til anatomi, kemi, molekylær biologi samt lokaler for den humanistiske faggruppe og administrationen.

For at skaffe plads til etablering af nye institutter bevilgede finansudvalget den 12. december 1967 (aktstykke nr. 127) ca. 3,9 mill. kr. til opførelse af ca. 2.200 m² brutto midlertidigt byggeri (etape I) indeholdende et biokemisk og fysiologisk institut, en dyreeksperimentel stald samt en række arbejdsrum til den humanistiske faggruppe. De midlertidige bygninger er senere suppleret med yderligere ca. 250 m² til et farmakologisk institut (etape II).

Endvidere har finansudvalget den 8. august 1967 (aktstykke nr. 423) tiltrådt opførelse af et patologisk-anatomisk institut på det areal, som undervisningsministeriet i 1966 erhvervede ved Odense Amts og Bys Sygehus. De samlede udgifter hertil blev anslået til 20,8 mill. kr. (index 170) incl. 2,5 mill. kr. til videnskabeligt udstyr.

Desuden bevilgede finansudvalget den 19. november 1968 (aktstykke nr. 56) ca. 326.000 kr. til indretning af en række midlertidige undervisnings- og øvelseslokaler på Odense Amts og Bys Sygehus af hensyn til igangsætning af 2. del af det lægevidenskabelige studium ved Odense universitet den 1. februar 1969.

Endelig bevilgede finansudvalget den 26. juni 1969 (aktstykke nr. 416) 6 mill. kr. til opførelse af ca. 4.000 m² midlertidige bygninger (etape III a) til Odense universitet, Tietgenskolens handelshøjskoleafdeling og Den sociale Højskole i Odense, som første etape af i alt ca. 9.000-10.000 m².

3. I aktstykke nr. 203 af 16. februar 1966 var redegjort for de arealmæssige forudsætninger for udbygningen af Odense universitetscenter, og det blev fremhævet som en afgørende forudsætning, at arealerne skulle være tilstrækkelig store til selv på længere sigt at sikre den fremtidige udbygning af universitets-centret.

Finansudvalget tiltrådte på dette grundlag, at der

til universitets-centret skulle sikres et samlet areal på ca. 475 ha, idet den endelige fastlæggelse af det areal, der skulle indgå i centret, først kunne ske efter afholdelsen af den planlagte idékonkurrence om den nærmere udformning af centret. Der er siden erhvervet i alt ca. 380 ha for en samlet købesum af ca. 22 mill. kr.

Med henblik på inddragelse i universitetsarealet er et område i Dalum kommune udlagt til offentlige formål, og staten har forpligtet sig til at friholde Dalum kommune for de udgifter, som er en følge af, at kommunen på grund af byplanlægningen må overtage ejendommene.

4. Med finansudvalgets tiltrædelse udskrev undervisningsministeriet i samarbejde med landbrugsministeriet og ministeriet for kulturelle anliggender den 11. marts 1966 en idékonkurrence om et center for højere uddannelse og forskning i Odense.

Som et af konkurrencens formål ønskedes belyst mulighederne for udformning af et nyt uddannelsescenter, som gennem sin funktionelle og arkitektoniske opbygning tilsigtede at skabe det bedst mulige grundlag for et stimulerende arbejdsmiljø for undervisning og forskning.

Den 21. november 1966 forelå dommerkomiteens afgørelse på konkurrencen, som havde samlet stor deltagelse, idet der i alt var indkommet 42 forslag. Som 1. præmievinder blev udpeget arkitektfirmaet Krohn & Hartvig Rasmussen med et projekt, der havde arkitekt, professor Knud Holscher, som forfatter.

Med henvisning hertil meddelte undervisningsministeriet den 27. januar 1967 arkitektfirmaet, at man var sindet at overdrage dette projekteringen og opførelsen af Odense universitet, idet man dog tog forbehold om omfanget og takten for udbygningen af centret.

I den forløbne tid har arkitektfirmaet derefter i samarbejde med ingeniørfirmaerne Johs. Jørgensen A/S, Birch & Krogboe og Mogens Balslev samt landskabsarkitekt Jørgen Vesterholdt foretaget en videre bearbejdelse af vinderprojektets hovedideer og principper.

5. Finansudvalget tiltrådte i januar 1969 (aktstykke nr. 128 af 14. januar 1969) igangsætning af 1. etape af jord- og terrænarbejderne til Odense universitet omfattende rydning og udtynding af 3 fredskove med henblik på disses indpasning i de kommende bygningsanlæg.

Igangsætning af skovarbejderne var en afgørende forudsætning for påbegyndelsen af de egentlige jord- og terrænarbejder, som påregnedes iværksat i forsommeren 1969.

Af hensyn til de betydelige investeringer, der kunne forventes, anså ministeriet det for nødvendigt, at der i forbindelse med forelæggelsen af jordprojektet blev givet en orientering om, hvad den foreløbige udbygning af Odense universitetscenter skønnedes at ville koste. Det spillede i den forbindelse en rolle, at jord- og terrænarbejderne særligt tog sigte på ideer i det projekt, som var blevet udpeget som vinderprojekt ved den i 1966 afholdte idé-konkurrence, således at igangsætning af jordarbejderne ville forudsætte, at man gennemførte konkurrenceprojektets hovedprincipper.

De implicerede teknikerfirmaer udarbejdede herefter sammen med byggeadministrationen for de højere læreanstalter et overslag over de forventede udgifter ved den planlagte udbygning. Overslaget var baseret på et udbygningsprogram på i alt ca. 99.850 m² brutto, hvoraf ca. 71.400 m² var forudsat placeret i permanente bygninger og ca. 12.450 m² i midlertidige bygninger på universitetsarealet. De resterende ca. 16.000 m² var forudsat etableret på de arealer, som undervisningsministeriet har erhvervet ved Odense Amts og Bys Sygehus, idet man af funktionelle grunde har fundet, at en række 2. dels institutter til den lægevidenskabelige faggruppe må placeres i umiddelbar tilknytning til sygehuset.

Det således udarbejdede overslag lå væsentlig over det beløb på 257 mill. kr. (prisbasis juli 1967, index 178), som ifølge bemærkningerne til loven af 31. maj 1968 om universiteternes udbygning var skønnet anvendt i årene indtil 1. april 1976 til Odense universitet, og det blev derfor af regeringen besluttet ikke at søge bevillingsmæssig tilslutning til at påbegynde jord- og terrænarbejderne, før der forelå en yderligere belysning af økonomien for det kommende byggeri.

6. På baggrund heraf nedsatte undervisningsministeren den 24. juni 1969 en arbejdsgruppe, der fik til opgave at udarbejde en redegørelse for konkurrenceprojektets økonomi sammenholdt med mulige andre løsninger, idet man samtidig ønskede en vurdering af konsekvenserne af en eventuel opgivelse af konkurrenceprojektet set i relation til de tidsmæssige, økonomiske og undervisningsmæssige forhold. Det var for ministeriet afgørende, at den hidtil forudsatte vækst i tilgang og bestand af studerende søgtes opretholdt, samt at udbygningstakten søgtes indpasset i forudsætningerne for loven af 31. maj 1968 om universiteternes udbygning.

Arbejdsgruppen afgav den 29. august 1969 en rapport til undervisningsministeren. Et eksemplar af rapporten er samtidig med fremsættelsen af dette lovforslag tilstillet folketingets medlemmer.

Af rapporten, hvortil i øvrigt henvises, fremgår bl. a., at arbejdsgruppen har indstillet, at opførelsen af det permanente byggeri på universitetsarealet baseres på det ved den afholdte idé-konkurrence udpegede vinderprojekt med visse i rapporten (side 27-29) nærmere angivne modifikationer, herunder specielt vedrørende flytningen af parkeringsarealerne.

Arbejdsgruppen har endvidere indstillet, at der for udbygningsperioden, der udstrækkes til 1. april 1978, fastlægges en beløbsramme på 422 mill. kr.

7. For så vidt angår beløbsrammen for udbygningen af 1. etape af universitetscentret har regeringen nøje afvejet de forskellige hensyn, der må spille ind ved gennemførelsen af en så betydelig offentlig investeringsopgave. På den ene side har det vejet tungt, at der er meget stærkt behov for at få fremmet udbygningen af universiteterne i Danmark. På den anden side har der måtte tages hensyn til de omfattende behov, der er for udvidelse og forbedring af uddannelsesvæsenet på en række andre områder og de mange andre meget betydelige investeringsopgaver, der foreligger.

Regeringen har derfor ment at måtte stille forslag om at fastsætte en samlet beløbsramme på 385 mill. kr. for den udbygning af Odense universitetscenter, der skal ske indtil 1978. I beløbsrammen indgår de udgifter, der allerede er bevilget og udgifterne til undervisningsmateriel og videnskabeligt udstyr.

Det er forudsat, at den fornødne reduktion i forhold til den af arbejdsgruppen foreslåede beløbsramme på 422 mill. kr. kan opnås, uden at der derved sker indgreb i de forventede tal for studentertilgang og -bestand, samt at der så vidt muligt i øvrigt ikke sker væsentlige indgreb i de forudsatte funktioner i centret. Dette er tilkendegivet arbejdsgruppen, der har erklæret sig indforstået med på dette grundlag at forestå udarbejdelsen af den generalplan, der skal danne grundlag for det kommende byggeri. Generalplanen tillige med et ændret jordprojekt forventes at kunne foreligge i løbet af forsommeren 1970, således at jord- og terrænarbejderne vil kunne igangsættes i sommeren 1970.

I forbindelse med generalplansarbejdet og med henblik på tilrettelæggelse og gennemførelse af det kommende byggeri vil byggeadministrationen for de højere læreanstalter etablere et sekretariat i Odense på tilsvarende måde, som tilfældet har været ved udbygningen af Danmarks tekniske Højskole og Danmarks Ingeniørakademi i Lyngby. Det har her vist sig, at det er overordentlig værdifuldt, at bygherren har en lokal repræsentation på stedet, som kan tage stilling til de løbende problemer.

De med sekretariatets drift forbundne udgifter vil blive afholdt inden for investeringsrammen.

8. Generalplanen vil blive baseret på det af arbejdsgruppen foreslåede modificerede projekt, idet regeringen har kunnet tilslutte sig forslaget herom. Det har herved været afgørende, at man også efter dette projekt, som funktionelt, strukturelt og byggeteknisk er analogt med konkurrenceprojektet, har bevaret muligheden for at indpasse andre uddannelsesinstitutioner i nær tilknytning til universitetet og derved åbnet bygningsmæssig mulighed for etablering af et egentligt center for højere uddannelse og forskning.

Det fremgår af det tidligere anførte, at der i det midlertidige byggeri allerede er etableret et nært lokalemæssigt samarbejde mellem universitetet, Den sociale Højskole og Tietgenskolens handels-højskoleafdeling.

I udbygningsplanerne vedrørende centrets 1. etape indgår også universitetsbiblioteket. Det er dog samtidig forudsat, at biblioteket fortsat kan anvende ejendommen i Islandsgade 2 i tilknytning til hvilken påtænkes opført en tilbygning, som skønsomt anslås at koste 1,5-2 mill. kr. Endvidere må man påregne, at bibliotekets nuværende lejemål i Østergade indtil videre må opretholdes.

I overvejelserne om uddannelsescentret indgår endvidere planer om indplacering af Det fynske Musikonservatorium, hvis nuværende lokalemæssige forhold er utilstrækkelige. På finansloven for 1969-70 er under ministeriet for kulturelle anliggender optaget en bevilling på 100.000 kr. til projektering af en nybygning for konservatoriet, der tænkes indpasset i universitetsbebyggelsen. Der vil ved projektets udformning blive taget fornødent hensyn til en sammenpasning med universitetets planer om etablering af lokaler for musikstuderende.

Der er ikke på nuværende tidspunkt taget endelig stilling til placering af andre uddannelser inden for centret, men flere muligheder er under overvejelse. Heri indgår bl. a. etablering af terapiuddannelse og uddannelse i faget legemsøvelser. Også Danmarks Lærerhøjskoles Odenseafdeling ville have fordele af at være placeret inden for centerområdet.

Derimod er de tidligere planer om etablering af en veterinær- og landbohøjskole i Odense opgivet, idet den landbrugsministeren tidligere ved lov nr. 54 af 31. maj 1961 meddelte bemyndigelse til at oprette en sådan højskole i Odense er opgivet, jfr. lov nr. 345 af 18. juni 1969. (F.T. 1968-69, tillæg A, sp. 4499, 4752, 5718, 8141 og 8359, vedtaget 13. juni 1969; F.T. 1968-69, tillæg C, sp. 1439).

9. Ud fra forudsætningen om, at man baserer sig på det modificerede projekt, er der udarbejdet

en revideret tidsplan, som viser, at de første permanente bygninger på universitetsarealet, omfattende ca. 12.000 m² brutto, kan tages i brug omkring 1. marts 1973. Derefter forudsættes en kontinuerlig færdiggørelse af byggeriet med ca. 10.000-12.000 m² årlig, således at den sidste del af byggeprogrammet for 1. etape skulle være færdig i begyndelsen af 1978.

Denne tidsplan indebærer en tidsmæssig forskydning på ca. 1 år i forhold til den oprindelige plan. Denne forskydning kan dog imødegås ved opførelse af yderligere midlertidige bygninger på ca. 4.680 m² brutto. Udgiften hertil er indeholdt i den samlede beløbsramme.

Under forudsætning af at den reviderede tidsplan kan overholdes, skulle universitetets muligheder for at forøge tilgangen af studerende i overensstemmelse med de hidtidige planer ikke blive berørt.

Efter de nu foreliggende skøn antages bestanden af studerende herefter at udvikle sig således:

	Humaniora	Medicin	Naturfag
1969-70	ca. 550	ca. 270	ca. 50
1970-71	760	310	50
1971-72	1.010	350	50
1972-73	1.260	500	18
1973-74	1.520	660	70
1974-75	1.790	760	130
1975-76	2.070	890	220
1976-77	2.370	1.020	320
1977-78	2.670	1.170	460
1980-81	3.500	1.400	900

10. Odense universitet påbegyndte sin virksomhed september 1966. Udviklingen i driftsudgifterne har været følgende:

1966-67	1967-68	1968-69	1969-70
mill. kr.	mill. kr.	mill. kr.	mill. kr.
5	11	13	16

Tallene til og med finansåret 1968-69 er regnskabsstal, medens det for finansåret 1969-70 angivne tal svarer til det på finansloven for dette finansår optagne beløb.

På finanslovsforslaget for finansåret 1970-71 er søgt optaget 27 mill. kr.

For perioden efter 1. april 1971 foreligger der ikke endeligt gennemarbejdet forslag til bedømmelse af behovet for stigning i driftsbevillingerne ved Odense universitet. Udviklingen i driftsbevillingerne vil bl. a. afhænge dels af den faktiske udvikling i studentertallene, dels af uddannelses- og forskningsstandarderne pr. studerende, herunder studie-strukturer m. v., som i disse år er under omlægning.

Den gennemsnitlige uddannelsesudgift pr. stu-

F. t. 1. om udbygningen af Odense universitetscenter.

derende ved Odense universitet vil i opbygningsperioden være noget højere end ved de to andre universiteter. Dette skyldes bl. a., at man, så længe optagelsesmulighederne endnu er ret begrænsede, ikke vil kunne opnå en fuld harmonisk fordeling af de studerende på hold og årgange. For en institution under opbygning, gælder det især generelt, at opbygningen af lærer- og forskerstabe må iværksettes en passende tid forud for etableringen af undervisningen på de pågældende fagområder.

For så vidt angår bevillingerne til medicinerundervisningen bemærkes, at Odense universitet indtil 1. februar 1969 alene havde studerende under teoretisk uddannelse (1. del), og at antallet af studerende under klinisk uddannelse (2. del) i de første år vil være ret begrænset. Fra efteråret 1972 forudsættes den årlige tilgang af studerende til det medicinske studium at vokse fra i øjeblikket 90 til ca. 200. Der er endnu ikke truffet aftale mellem Odense Amts og Bys Sygehus og universitetet om refusion af de kliniske uddannelsesomkostninger.

På grundlag af erfaringerne med hensyn til den gennemsnitlige driftsudgift pr. studerende må driftsbevillingerne til Odense universitet ved udløbet af budgetoverslagsperioden (1. april 1974) forventes at være steget til ca. 50 milli. kr. Pr. 1. april 1978 anslås driftsudgifterne ud fra samme forudsætninger at være steget yderligere til ca. 85 milli. kr.

De foran nævnte beløb anføres alene til anskueliggørelse af driftsomkostningernes størrelsesorden, og undervisningsministeriet må således tage forbehold med hensyn til de rent faktiske behov, indtil et nærmere gennemarbejdet materiale foreligger.

For så vidt angår driftsbevillinger for Odense universitetsbibliotek har ministeriet for kulturelle anliggender oplyst, at udgifterne til universitetsbiblioteket på ministeriets bidrag til finanslovsforslaget for finansåret 1970-71 andrager ca. 5,6 milli. kr. I budgetoverslagsperiodens 2 første år regnes med en aktivitetsstigning på 0,5 milli. kr. årligt og i periodens sidste år med en stigning på 400.000 kr. til ca. 7,0 milli. kr.

I perioden fra 1974-75 til 1977-78 regnes med en årlig aktivitetsstigning på ca. 400.000 kr., således at det må forventes, at bevillingen til Odense univer-

sitetsbibliotek i 1977-78 vil beløbe sig til ca. 8,6 milli. kr.

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.**Til § 1.*

Af den foreslåede beløbsramme på 385 milli. kr. er der til og med finansåret 1968-69 forbrugt ca. 17 milli. kr. Resten ca. 368 milli. kr. forudsættes bevilget og anvendt over en 9-årig periode med årlige beløb, der antages at komme til at variere mellem 40 og 60 milli. kr. Byggerytmen vil blive søgt tilrettelagt på en sådan måde, at der opnås en jævn byggetakt med de deraf følgende økonomiske og arbejdsmæssige fordele.

Det samlede forbrug i tiden indtil 1. april 1976 forudsættes ikke at overstige 310 milli. kr., idet der herved er taget hensyn til, at dette forbrug skal indpasses i den samlede ramme på 1.250 milli. kr., der er fastlagt for udbygningen af universiteterne indtil det nævnte tidspunkt.

Beløbsrammen er fastsat ud fra byggepriserne i januar 1969, hvor det af Danmarks Statistisk beregnede byggeomkostningsindeks udgjorde 194. Rammebevillingen forudsættes reguleret i takt med prisudviklingen fremover. I beløbsrammen er ikke indeholdt udgifter til udvidede vinterforanstaltninger.

Til § 2.

Arbejdsgruppen har indstillet, at der senest i folketingssamlingen 1975-76 fremsættes lovforslag om fastlæggelse af omfanget af og takten for udbygningen af Odense universitetscenter efter 1978, hvilket er nødvendigt, for at man kan opnå de med en kontinuerlig byggerytme forbundne økonomiske og tekniske fordele.

Da loven af 31. maj 1968 om universiteternes udbygning imidlertid fastsætter, at der senest i folketingsåret 1974-75 skal fremsættes lovforslag om de bevillingsmæssige rammer for universitetsudbygningen efter 1. april 1976, må det forudsættes, at der også i denne forbindelse bliver taget stilling til rammerne for udbygningen af Odense universitetscenter efter udløbet af den nu foreslåede udbygningsperiode.